

AZ AGRO- ÉS BIOMETEOROLÓGIAI SZAKOSZTÁLY TEVÉKENYSÉGE

THE ACTIVITY OF THE AGRO- AND BIOMETEOROLOGICAL SECTION

Szalai Sándor¹, Fülöp Andrea², Németh Ákos²

¹Szent István Egyetem Víz- és Hulladékgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

²Országos Meteorológiai Szolgálat, Budapest

szalai.sandor@mkk.szie.hu; fulop.a@met.hu; nemeth.a@met.hu

Összefoglalás. Az Agro-és biometeorológiai Szakosztály történetének és szakmai működésének, életének legfontosabb eseményeit foglaljuk össze.

Abstract. We summarize the most important events of Agro- and Biometeorológiai Section and summarise the history and its vocational function, its life.

A Magyar Meteorológiai Társaság mindenkori Alapszabálya szerint lehetőség van szakosztályok létrehozására, működtetésére. A szakosztályok feladata, hogy az adott tudományterületen dolgozó kutatók számára rendszeres lehetőséget biztosítsanak az együtt gondolkodásra, kielégítse a szélesebb körű társadalmi szükségleteket. Ez a helyzet jellemző az MMT történetének nagy részére, sajnos, a jelen időszak kivételével. Az MMT Agro- és Biometeorológiai Szakosztálya két olyan szakterületet fed le, melynek története önállóan is megtölthetne egy-egy lap-számot.

Az 1990-es évek gazdasági visszaesése jelentősen – és többnyire hátrányosan – érintette az agrometeorológiát. A szakterület olyan károkat szenvedett, hogy az utóbbi évek (mező)gazdasági fellendülése ellenére sem sikerült igazán a talpra állás. A fizetőképes kereslet csökkenése az agrometeorológiai kutatásokat nehéz helyzetbe hozta, a szakterületen tevékenykedő kollégák lassan más területeken kezdtek el dolgozni. Némi bizakodásra ad okot ugyanakkor az a tény, hogy az agrometeorológia oktatása (és kutatása) egyes egyetemeken (pl. ELTE, SZIE, NYME, Debreceni Egyetem, Pannon Egyetem) mind a mai napig magas színvonalon folyik. Az orvos-, vagy tágabb értelemben a humán biometeorológia ugyanakkor más problémákkal küszködik. A társadalmi igényekre e terület lassan reagál, melynek alapvetően két oka van. Egyrészt az egészségtudománnyal és a meteorológiával foglalkozó szakemberek elszigetelődtek egymástól, másrészt a humán biometeorológiával foglalkozó szakemberek száma jelentősen lecsökkent. Reméljük, hogy az Agro- és Biometeorológiai Szakosztály ténykedése hatására ez a két kutatási terület szélesebb körben ismét ismertté és talán elismertté is válik.

A Szakosztályhoz tartozó témák a kezdetektől fogva fő elemei voltak az MMT szakmai tevékenységének. Már a Társaság 1925. évi alakuló ülésén is képviseltette és jelöltette magát jó néhány agrometeorológiához közel álló tisztségviselő, így Győri Loránd nyugállományú földművelésügyi miniszter, a mezőgazdaság és erdészet területeiről Baross Endre, Kerpely Kálmán, Rothmeyer Imre és De Pottère Gérard a Társaság Díszelnökének is volt magyar királyi földművelésügyi minisztert választottak, Da-

rányi Ignácot, aki sokat tett a meteorológiáért is. A Társaság első Alapszabályában az orvosmeteorológia is szerepelt, igaz még csupán a lehetőség volt adott, hogy „egészségügyi és élettani szakosztály alakítható”.

Az 1950-es Közgyűlés (amelyen az MMT csatlakozott a MTESZ-hez) döntött az első társasági munkatervről, amelynek egyik eleme az öntözés meteorológiai kérdései voltak (ami azóta is fontos problémák között van, hol elismerten, hol rejtetten). Még ebben az évben megalakult az Orvosmeteorológiai Szakosztály is, Kérdő István vezetésével. A Szakosztályt többek közt Schulhof Ödön, Kérdő István, Predmerszky Tibor és Örményi Imre lelkesedése és kitartó szakmai munkája tartotta életben. Azt, hogy az orvosok és a meteorológusok között egyaránt növekedett az érdeklődés a téma iránt, mi sem bizonyítja jobban, mint az 1951-es első Orvosmeteorológiai Tanfolyam sikeres megszervezése.

A Társaság az 1952-es Közgyűlésén döntött Vándorgyűlések megrendezéséről. Ezek célja az volt, hogy a tagság megvitathassa az ország egyes tájainak meteorológiai problémáit, megismerkedjen a vidék iparával és mezőgazdaságával, kulturális és művészeti értékeivel, a helyi szakemberek munkájával. Ezért érthető, hogy a bio- és agrometeorológia alapvető szerepet játszott a Társaság ezeken a rendezvényeken (lásd 17. oldal). Már az első Vándorgyűlés témaköre is az „Alföld mezőgazdaságának problémái” volt (1955, Szeged). A Vándorgyűlések rangját emelendő, a jövőre nézve javaslatok születtek, így ez alkalommal két fontos döntést is hoztak. Egyrészt szükségesnek tartották szűkebb körű agrometeorológiai prognózisok megtárgyalását és erre célzott üléseket is szándékoztak létrehozni. Másrészt, ezzel egy időben egy második Orvosmeteorológiai Tanfolyam szervezését is elhatározták, melyre végül 1956-ban került sor. A Társaság 1956. május 24-i Közgyűlésén Kérdő István felvetette az orvosmeteorológiai prognózisok készítésének gondolatát. A hosszas szakmai előkészületek után Aujezsky Lászlónak, Örményi Imrének és Kérdő Istvánnak köszönhetően a szocialista országok közül elsőként – és a világon az akkori NSZK után másodikként – 1958. március 19-én elindultak Magyarországon a rendszeres orvosmeteorológiai előrejelzések. Általánosságban elmondható, hogy a

következő években is az Vándorgyűlések fő témája az agro- vagy a biometeorológia volt egészen 1985-ig. A 36 megrendezett Vándorgyűlésből 18 alkalommal hallgathattak a jelenlevők agro- és biometeorológiai témájú előadásokat.

Hogy a hazai orvosmeteorológia abban az időben a világ élvonalához tartozott, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 1963. május 16-17-én megrendezésre került az I. Orvosmeteorológiai Konferencia. A szervezésben az

meteorológiai és az Orvosmeteorológiai Szakosztály. A 2000-es évek elejére azonban az Orvosmeteorológiai Szakosztály gyakorlatilag megszűnt, az Agrometeorológiai Szakosztály is egyre kevesebb előadót ült szervezett.

Hosszas előkészületek után 2008. február 12-én a korábbi két szakosztály jogutódjaként megalakult az MMT Agro- és Biometeorológiai Szakosztálya. A Szakosztály az utóbbi években az MMT egyik legaktívabb csoportja

ORVOSMETEOROLÓGIAI KONFERENCIA - 2013

Budapest, 2013. május 23-24.

A II. Orvosmeteorológiai Konferencia program füzetének fejléce

Képek a III. Orvosmeteorológiai Konferenciáról, Budapest, 2015. május 21-22.

MMT Orvosmeteorológiai Szakosztálya aktívan részt vett, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulattal együtt. A sikereken felbuzdulva aztán 1966-ban Nemzetközi Biometeorológiai Konferenciát szerveztek Budapesten, ahol a Magyar Meteorológiai Társaság társ-szervező volt.

A szakterületek lassú hanyatlása a 70-es években kezdődött. 1975-ben megszűnt a Biometeorológiai Osztály az OMSz-ban, melyet akkor Kéri Menyhért vezetett. És bár 1982-ben létrejött az OMSz Biometeorológiai Csoportja Bártfai Erzsébet irányításával, de az orvosmeteorológia régi fényét már nem sikerült visszahozni. Az agrometeorológia ekkor még tartotta magát, köszönhetően a mezőgazdaságnak a szocialista népgazdaságban betöltött vezető szerepe miatt. 1980-ban még az MMT 5 szakosztálya közül két különálló csoportot képzett az Agro-

volt. Jelenleg a fő célunk, hogy a Szakosztály szakmai területén tevékenykedő kutatók megismerhessék egymást, előadhassák legfrissebb eredményeiket. Szándékunkban áll, hogy a civil csoportok és minden érdeklődő számára közérthető és informatív előadásokat tartsunk.

Ezek érdekében – most már hagyományosan – minden évben rendezünk ún. évvértékelő rendezvényeket a megelőző pollenszezon kiértékeléséről, valamint a nyári hőhullámok következményeinek felméréséről. Ötven év szünet után 2013-ban felélesztettük az Orvosmeteorológiai Konferenciát, melyet azóta két évente sikeresen rendezünk meg. A szakterületekhez kapcsolódó szakmai-tudományos szervezetekkel sikerült jó kapcsolatot kialakítanunk, ami esélyt adhat a Szakosztály újbóli megerősödéséhez.